

העשרת אוצר מיכלים באמצעות שירים

עינת דהן

מדריכת לשון עולים, מחוז התיושבותי

הפיקוח על הוראת העברית

משרד החינוך

תרובות השיר והפזמון

- השיר או הפזמון המולחנים הם אמצעים מצוינים להטמעת אוצר מילים ומבנים דקדוקיים ותחביריים.
- המנגינה המקושרת למילה מסייעת רבות בזכירת מילים ובהטמעתן והפיכת מילים ממילים חדשות למילים מוכרות.

הצעות לעבודה עם שירים

• לשימוש הן לתלמיט והן ללימוד לבחינה החיצונית 70%

שירת הסטיקר-הדג נזזש

מילים-דויד גרוסמן

- השיר כל כולו חיבור של סטיקרים, שהיו ועדיין מחוברים לתכניה של החברה הישראלית והפוליטיקה שלה.
- השיר משמש "משקפת" שדרכה ניתן להעביר לתלמידים תכנים שקיימים בשיח הציבורי שלנו, מאורעות שקרו במדינה, ובעיקר אפיון של הפלגים השונים והמגזרים השונים הקיימים בחברה הישראלית.
- אני יכולה להעיד שבאמצעות שירה זו - מידת ההיכרות וההבנה של התלמידים בנוגע לתכנים הישראליים כמו וכן התלמידים שאבו הנאה רבה מהעבודה.

פרויקט: שירת הסטיקר

- משך הפרויקט 8-10 שיעורים
- הפרויקט כולל האזנה, שיח, כתיבה, עבודה יצירתית אישית והערכה.

שירת הסטיקר-הדג נחש

מילים-דויד גרוסמן

בביצוע הדג נחש

<https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=3698&wrkid=11712>

קישור למילות השיר

<https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=3698&wrkid=11712>

שירת הסטיקר-הדג נוזש אופן העבודה:

• שלב ראשון - שביעת השיר

• קליפ להקה <https://www.youtube.com/watch?v=Glbjev6U5s>

• קליפ סטיקרים <https://www.youtube.com/watch?v=BmovgdQiXEQ>

• אנו לומדים את מילות השיר מספר פעמים באמצעות קריאה, שמיעה. אני מעודדת ניסיון של התלמידים לכתוב, כבר מהאזנה ראשונה, אלו סטיקרים הם מבינים.

• על כל סטיקר נשאלת השאלה מי המוען, מי הנמען ומה המסר. תוך כדי כך ניתן רקע קטן על כל סטיקר. החלק הזה מתאפיין בניסיון של התלמידים להתחקות אחר הפלג בחברה הישראלית שכתב את הסטיקר, אנו עורכים רשימה של הפלגים השונים.

• לאחר השלב הזה שלעתיים אורך 4-5 שיעורים התלמידים מכירים את השיר ואת מילותיו.

• יש לציין כי אני בחרתי לא ללמד את הבית האחרון, שהוא בעייתי מבחינת אוצר המילים שבו.

שלב שני - כתיבה מידעית

- חיפוש מקורות - כל זוג תלמידים יבחרו סטיקר אחד שעליו יכתבו כתיבה מידעית במילים שלהם בהיקף של כ-100 מילים.
בכתיבה יתייחס הזוג לנסיבות שבהן נוצר הסטיקר, למוען לנמענים ולמסר (יהיה עליהם לחפש מידע באינטרנט ולהעבירו למילים שמובנות להם).
- כתיבת טיוטה בדיקתה ע"י המורה, תיקון, וציון

שלב שלישי - כתיבת טיעון - עבודה אישית

- כל תלמיד בוחר סטיקר (אחר ממה שבחר לכתיבה המידעית) וכותב פסקת טיעון בהיקף של 100-120 מילים.
- בכתיבה התלמיד יתייחס לשאלה האם הוא מסכים או מתנגד למסר המובע בסטיקר, ומדוע, כולל דוגמא מניסיונו או מהידוע לו.
- לשיעור זה קודם שיעור העוסק בכתיבה הטיעונית.
- הכתיבה מטויטת כפי שטויטה הכתיבה המידעית.

שלב רביעי - מבחן על מילות השיר

במבחן מופיעות מילות השיר כמבחן קלוז, אני מוחקת 10-20 מילים שחשוב לי שהתלמידים יכירו, והם צריכים להשלים אותן מזיכרונם.

מובן שהתלמידים יודעים מראש כיצד בנויה הבחינה, הם אמורים ללמוד את השיר, להקשיב לו פעמים רבות גם כשיעורי בית, נוסף להאזנות הרבות בשיעורים.

שלב זבמישילי – תוצר מועשיל: הפקת סטיקר

הפקדת סטיקר-בוטר אישי

➤ בכיתה מתקיים שיעור על העקרונות המרכזיים בכתבת סטיקר, התלמידים מעלים את המאפיינים המרכזיים:

- מסר ברור- לרוב ביקורתי
- כתיבה קצרה וקולעת
- משחק מילים
- חרוזים (לפעמים)
- עיצוב

➤ כל זוג מנסח סטיקר עם מסר שמעניין אותו להעביר.

➤ באמצעות הערכת עמיתים אנחנו משפרים את הסטיקרים, הזוג כותב את הסטיקר על הלוח ולא מסביר את המסר.

➤ התלמידים מעלים מול הזוג את תובנותיהם מהמסר, באמצעות המשוב הזה הזוג מבין אם הסטיקר הוא בעל מסר שעובד או לא.

➤ החברים לכיתה עוזרים ברעיונות לניסוח מחדש, אם יש צורך בכך.

עיצוב

- התלמידים מעצבים סטיקר באמצעות ציור או באמצעות שימוש באמצעים אינטרנטיים: תמונות, איורים וכדומה.
- אנו מוציאים פוסטר של כל הסטיקרים לתלייה ברחבי בית הספר במספר עותקים.
- התלמידים מדווחים על תחושת גאווה כשהם רואים את פרי עמלם מתנוסס על קירות ביה"ס.

שילב שיעי-היבזנות

- כל תלמיד כותב מזיכרונו את שני הטקסטים, שכתב ואשר תוקנו על ידי המורה (מידע וטיעון).
- כך אני בודקת שאכן התלמידים כותבים את הטקסטים בעצמם שהם ניסחו בעצמם ושהם זוכרים את מה שכתבו.

שלב שביעי - רפלקציה - משוב

- התלמידים כותבים רפלקציה על התהליך שעברו במהלך הפרויקט (כ 120 מילים).
- הרפלקציה מטויטת.

תמונות מהומהר חמוררים אישיים

לילדים יש גם משול

חמומות (חמשים) כאלות עמלקים

אין מקום לכוואכעוואק?

סאר אונטן מנון סטזירן

פרוקט סטיקרים ימ צ (תגי)

מ' שאנו יעג-רוקב

עא מחס'ט'ס עם האנשים

תבוק את הרבוק את עו הרציה עו הרוא'ה עו

תרופות עג'ות כלתן ומשתקה

ודע'ק רעם רק החופשה שלנו

כל עי'ה אמ'א את אונתק

תמיד צרן לחמש פשוט

התת' של היה שנסאת בעי'כיה ענוול'ה עענך

צלהסמיסקשים

תבס'קו להעג'ר את העצן מוקום עמקום! Israel

מחיר כה' עכועק! מ'יק-קל'ים

כלתן. שחטת הוא עבר. עשה

ערה בויבוגה

*

אין עמו יערים למיחמות מיותרות

במדינת ישראל תמיד היו ^{קריה} המון בעולות צבאיות
 שלא תמיד מאז חשבות אקל מנו שם הרבה חיילים
 אוני מסכימה ^{למה} עק הסטיקר הזה ^ג 100% כי אני
 חושבת שלכונם ^{למה} גועלם הזה יש משהו שמאוד אהב
 אותו ויבואו עו, אני אפילו לא יכולה לחשוב על זה,
 כמה קשה לאמהות של חיילים לבדא ישראל לא
 צריך להיות ככה אנשים מתיח במלחמות. הסטיקר הזה
 אומר (למה) אין לכם ^{אשפחה} ביה 100 יערים
 שאם אתם ^{אני} אתם שזו לא מרוא יש צד צפ. זה לא אובד
 ככה! ^{כי כול} לא צריך להיות ^{במלחמה} במלחמות מיותרות
 אם הפוליטיקאים לא יכולים להסכים אחד עם השני זה
 לא בעיה של עצמ! למה אנשים צריכים להיות בשלל
 החירה של משהו יותר חשוב?

יש לי בואה מרחיים לנושא הזה. באוקראינה זאת האו
^{פאנקה} מאבב באותי יש מלחמה במרח כבר 3 שנים. לבני שלום
 שנים צרת בביוק העיר ^{ארה} אוקר, צכיו אנחנו זה
 במישהו שלי צבאו את הבית שלנו וצדנו לעיר אחת
 אובט היו שם משפחות שנארו ^{אני} הלכו לצבאו
 נצבאו של אוקראינה מאוד הלם ^{מרוסיה} (כאן אירע
^{פאנקה} ^{אני} יש מלחמה) היא יותר ^{דבר} חלקה, המון יע
 חיילים בצרות) מתי במלחמה הזאת, הנורא ביותר שהם יבאו
 שהם חלבים למות...

*
אנני בחרתי את הסטיקר "תנו לחיות לחיות" אצל
חושב הסטיקר הזה נכתב כי אנשים הרגישו חיות
סתם או כ"ש הרבה חיות בחול שאין להם
מקום או אוכל.

אני מסכימה עם הסטיקר הזה כי זה לא נכון
להרוג חיות. חיות לא חייבות לעמוד סתם.
עצמנה ע"פ הבית שלי היה מצב שאנשים שמו
אוכל שיצא מהרוג כלבים רק כי היו הרבה
חיות תולדות. אני לא יכולה להבין את זה.
החיות לא צלו שום דבר רע. כמה אנשים
חושבים שאם הם יותר חזקים מחיות אז הם
יכולים לעשות מהו רע לחיות או סתם
עורר אותם. אז אם הם חושבים ככה הם
באמת גרועים.

חיות הן טובות והן לא צריכות לעבוד רע
של אנשים שלא מבנים מהו פשוט.

פרויקט מוסיקה ישראלית (תקציר)

הסבר מפורט נמצא בפורטל לשון עולים תחת הכותרת "תלקיט 30%".

פרויקט מוסיקה ישראלית (בהשראת הצוות בנהלל)

- שלב 1- היכרות עם זמרים להקות ישראליים מובילים: כוורת, שלום חנוך, אריק איינשטיין, חווה אלברשטיין, יהודית רביץ, עברי לידר, אביב גפן, עידן רייכל, עמיר בן עיון, קובי אפללו, קורין אלאל, רמי קליינשטיין, יהודה פוליקר, מוש בן ארי, מרינה מקסימיליאן, אהוד בנאי, אבייתר בנאי, שלמה ארצי, היהודים, ריטה, ברי סחרוף, עיליי בוטנר, דני סנדרסון, יובל דיין, גלי עטרי, נתן גושן, הדג החש, מירי מסיקה, קרן פלס, דודו טסה, רוני דלומי, טיפקס, גידי גוב, עדן בן זקן, שרית חדד, עומר אדם, סטטיק ובן אל, מיקה קרני...
- שלב 2- כל קבוצה בת 2-3 תלמידים בוחרת להקה או זמר ושיר אחד שלהם.
- שלב 3- הקבוצה כותבת טקסט על הלהקה /הזמר 120 מילים. מטויט 10 נק'
- שלב 4- הקבוצה כותבת טקסט מה אהבנו בשיר? מדוע בחרנו בו? 120 מילים, מטויט 10 נק'
- שלב 5- מבחן העלאה על הכתב את שני הטקסטים שנכתבו בשלבים 3-4 30%
- שלב 6- הקבוצה מציגה את תוצריה בפני הכיתה בע"פ. 30 נק'
- שלב 7- הקבוצה לומדת את השיר בע"פ ומציגה את מילותיו בכיתה/ מעבירה שיעור על תוכן השיר. 10 נק'
- שלב 8- הקבוצה יוצרת קליפ חדש מהשיר, מקרינים בפני הכיתה. 10 נק'

רעיונות לשירים שונים המתאימים ללימוד אוצר מילים ומבנים לשוניים

- לפניכם רשימה של שירים שונים להשמעה ולהוראה בכיתה.

יום שישי את יודעת-בנזין
מתנות קטנות-רמי קליינשטיין
מכתב לאחי-קובי אפללו
שווים-עילי בוטנר ורן דנקר
שירת הסטיקר-הדג נחש (רעיון לפרויקט מתמשך בהמשך)
1990 -מרינה מקסימיליאו
היא לא דומה-ארקדי דוכין
את האור בחיי- יובל דהן
לחבק אותה בלילה- עידן רייכל
הכול לטובה-סטטיק ובן אל
אור גדול-אמיר דדון
חופשי ומאושר-בועז שרעבי
קוצים-עידן רייכל
מי אוהב אותך יותר -ממני דוכין
אם תלך-עידן רייכל

אנ'לא יודע איך לומר לך -שלום חנוך

שיר אחרי מלחמה-שלום חנוך

למה לי לקחת ללב- שלום חנוך

לבחור נכון-אמיר דדון

לפני שייגמר-עידן רייכל

שלמים= עידן חביב

לחיות בלי חרטות -קרן פלס

שקופים-עידן חביב

עבדים-ברי סחרוף

אני יודע שזכיתי לאהוב-עברי לידר

לפני שייגמר-עידן רייכל

לחיות בלי חרטות- קרן פלס ורמי קליינשטיין

אפר ואבק-פוליקר

קחי אותי אתך-פוליקר

...

דוגמות למבנה שיעור

(השמעה עד יכולת שירה, מבנה דקדוקי, שיח או כתיבה
אישית/רגשית/חזונית)

תופשי ומאושר-מילים בועז שרעבי, לתן דודו ברק

- קישור למילות השיר
- <https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=183&wrkid=1422>
- קישור לביצוע של בועז שרעבי
- <https://www.youtube.com/watch?v=7U0kGQTIiH4>
- קישור לביצוע של הראל מויאל (עם מילים)-מומלץ
- <https://www.youtube.com/watch?v=25PmK09Kx3k>
- קישור לביצוע של אילן ואילנית
- <https://www.youtube.com/watch?v=YjZbKjHBWrA>

מהלך יחידת ההוראה – חופשי ומאושר

- השמעת השיר מספר פעמים עד יכולת שירה
- שליפת הפעלים בציווי
- עבודה דקדוקית על הציווי- תרגיל בבניינים השונים, שיבוץ ציווי במשפט וכדומה
- שיתוף בשיח- מה עושה אותי מאושר? / מה גורם לי להרגיש חופשי?
- כתיבה- נסחו תפילה שאתם מבקשים לעצמכם. כתבו את כל מה שאתם מבקשים עבור עצמכם ועבור אהוביכם. השתמשו לפחות באופן חלקי בציווי.

חופשי ומאושר

בועז שרעבי

מילים: דודו ברק

לחן: בועז שרעבי

תן את השמיים והשמש החמה
תן לראות אותם מן הנשמה
תן לנפש שתבער
תן להיות חופשי ומאושר

שיר לנו שיר ושלח לנו אור
תן יום בהיר וערב טהור
צחק בנפשי, לבן ומואר
בואה חופשי ולך מאושר

יש ימים יפים שהדרכים בהם גדולות
יש דברים יפים גם בלילות
וכל מה שעוד נותר
רק להיות חופשי ומאושר

שיר לנו שיר...

עוד תפילה אחת אנחנו נבקש ממך
עוד תפילה נריע לשמך
זכור אותנו גם מחר
תן להיות חופשי ומאושר

שיר לנו שיר...

לפני שייגמר-עידן רייכל

- קישור לשיר -עידן רייכל

- <https://www.youtube.com/watch?v=dG3NAutpEoY>

- קישור למילות השיר

- <https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=1428&wrkid=41796>

מהלך יחידת ההוראה-לפני שייגמר

- השמעת השיר מספר פעמים עד יכולת שירה
- שליפת שמות הפועל
- עבודה על שמות פועל- תרגיל בבניינים השונים, שיבוץ שם פועל במשפט וכדומה
- שיח-למה הכוונה במילים "לפני שייגמר"? מה אתם הייתם רוצים להספיק לעשות בחייכם? תארו את החלומות/השאיפות שלכם.
- כתיבה- בחרו שורה בשיר שאתם מתחברים אליה, כתבו אותה, כתבו למה אתם מתחברים אליה, תנו דוגמאות מחייכם. כתבו 100 מילים
- כתיבה- "מכל הרגעים בזמן למצוא אחד לאחוז בו." חשבו על רגע בחיים שאתם רוצים להיזכר בו כשקשה לכם, או כשאתם מרגישים קצת מועקה או עצב. כתבו מהו הרגע הזה, מדוע זהו הרגע שבו אתם רוצים לאחוז. כתבו כ-100 מילים.

לפני שייגמר - עידן רייכל

- לחפש מאיפה באנו
ולחזור בסוף תמיד להתחלה
למצוא בכל דבר עוד יופי
ולרקוד עד שנופלים מעייפות או אהבה
- מכל הרגעים בזמן למצוא אחד לאחוז בו
להגיד שהגענו
תמיד לזכור לרגע לעצור ולהודות על מה שיש ומאיפה שבאנו
לחבק אותה בלילה
כשהיא נרדמת אז כל העולם נרגע
לנשום אותה עמוק לדעת שתמיד אני אהיה שם בשבילה
- מכל הרגעים בזמן למצוא אחד לאחוז בו
להגיד שהגענו
תמיד לזכור לרגע לעצור ולהודות על מה שיש ומאיפה שבאנו
לחבק אותה בלילה
כשהיא נרדמת אז כל העולם נרגע
לנשום אותה עמוק לדעת שתמיד אני אהיה שם בשבילה

- לא לפחד להתאהב שישבר הלב
לא לפחד בדרך לאבד
לקום כל בוקר ולצאת אל החיים
ולנסות הכול לפני שייגמר
לחפש מאיפה באנו
ולחזור בסוף תמיד להתחלה
למצוא בכל דבר עוד יופי
ולרקוד עד שנופלים מעייפות או אהבה
- מכל הרגעים בזמן למצוא אחד לאחוז בו
להגיד שהגענו
תמיד לזכור לרגע לעצור ולהודות על מה שיש ומאיפה שבאנו
לחבק אותה בלילה
כשהיא נרדמת אז כל העולם נרגע
לנשום אותה עמוק לדעת שתמיד אני אהיה שם בשבילה
- לא לפחד להתאהב שישבר הלב
לא לפחד בדרך לאבד
לקום כל בוקר ולצאת אל החיים
ולנסות הכול לפני שייגמר
לחפש מאיפה באנו
ולחזור בסוף תמיד להתחלה
למצוא בכל דבר עוד יופי
ולרקוד עד שנופלים מעייפות או אהבה
- מכל הרגעים בזמן למצוא אחד לאחוז בו
להגיד שהגענו
תמיד לזכור לרגע לעצור ולהודות על מה שיש ומאיפה שבאנו
לחבק אותה בלילה
כשהיא נרדמת אז כל העולם נרגע
לנשום אותה עמוק לדעת שתמיד אני אהיה שם בשבילה

מה שאני צריכה-יובל דיין

• קישור למילות השיר

• <https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=14382&wrkid=38118>

• קישור לשיר

• https://www.youtube.com/watch?v=2sq_Gc7IU

מהלך יחידת ההוראה- מה שאני צריכה

- השמעת השיר עד יכולת לשיר
 - עבודה על מבנה מה ש... / מי ש...
 - לדוגמה, מי שאני אוהבת/ מכבדת/ רוצה לומר לו תודה/רוצה לבקש ממנו סליחה...זה/הוא...
 - לדוגמה, מה שאני צריכה / רוצה / אוהבת / חושבת , זה... (ניתן לכתוב את המשפטים כתרגיל, לפזר פתקים וכל תלמיד יבחר תחילת משפט, ישלים אותו וירחיב על כך את הדיבור וכדומה).
-
- שיחה-מי האנשים שעליהם היא שרה? מי האנשים שעושים לכם טוב? מי האנשים שאותם אתם צריכים בחיים שלכם? ספרו על מקרה שחוויתם אתם.
 - כתיבה- לאחר השיחה בכיתה התלמידים יכתבו כתיבה אישית.
-
- כתבו מי האנשים שעושים לכם טוב? מי האנשים שאותם אתם צריכים בחיים שלכם? מי "מדליק אצלכם את השמש"? מי גורם לכם להרגיש "שלמים"? ספרו על מקרה שחוויתם אתם.

- תודה לכולם על ההקשה.
- אבודה נצימה ומשארותית לכם ולתלמידים!
- צינת דהן